

PRATIK DERS

Pjesëzat dhe pasthirrmat

Ders kategorisi: Mësime të gjuhës shqipe

Dy pjesë të pandryshueshme të ligjëratës: pjesëzat që nuancojnë kuptimin e fjalisë dhe pasthirrmat që shprehin ndjenja.

Pjesëzat dhe pasthirrmat

Pjesëzat dhe **pasthirrmat** janë pjesë të pandryshueshme të ligjëratës. Ato nuk emërtojnë as qenie, as veprime: pjesëzat *nuancojnë* kuptimin e fjalisë, kurse pasthirrmat *shprehin* drejtpërdrejt një ndjenjë.

Llojet e pjesëzave

Lloji	Pjesëzat	Shembull
Mohuese	nuk, s', mos, as	Nuk erdhi. Mos fol!
Pohuese	po, patjetër, sigurisht, vërtet	Po , sigurisht.
Pyetëse	a, vallë, ndoshta	A vjen nesër?
Foljore	të, do, le, po, u	Do të vij. Le të shkojmë.
Dëftuese	ja, qe	Ja ku është libri!
Përforcuese	edhe, madje, sidomos, pikërisht, veç	Madje erdhi para kohe.
Kufizuese	vetëm, thjesht, gati	Vetëm ti e di.

Pjesëzat foljore — më të rëndësishmet

- të** — shenja e lidhore: *duhet të shkoj*.
- do** — shenja e së ardhmes dhe e kushtores: **do të vij**, **do të vija**.
- po** — veprim në rrjedhë e sipër: **po lexoj**; edhe kusht: **po të vish**.
- u** — shenja e joveprores në të shkuarën: **u lava**, **u kthye**.
- le** — urdhër i zbutur: **Le të fillojmë!**

Pasthirrmat

Ndjenja	Pasthirrmat	Shembull
Gëzim, habi	oh, ah, uau, o	Oh , sa bukur!
Dhimbje, keqardhje	ah, uf, medet, mjerisht	Uf , sa u lodha!

Ndjenja	Pasthirrmat	Shembull
Thirrje, tërheqje vëmendjeje	hej, o, more, moj	Hej , prit një çast!
Neveri, mospranim	ëh, pf	Ëh , s'më pëlqen.
Tinguj natyre	bum, tak, cak	Bum! ra dera.

Pasthirrmat **nuk kryejnë funksion gjymtyre** në fjali: ato qëndrojnë të veçuara, zakonisht me presje ose me pikëçuditje.

Nuancat që sjellin pjesëzat

Krahaso të njëjtën fjali me pjesëza të ndryshme:

- **Arta erdhi.** — pohim i thjeshtë.
- **Edhe Arta erdhi.** — përveç të tjerëve.
- **Vetëm Arta erdhi.** — askush tjetër.
- **Madje Arta erdhi.** — çuditërisht, kundër pritjeve.
- **Pikërisht Arta erdhi.** — pikërisht ajo dhe askush tjetër.

Fjalët sinjalizuese

Nëse fjala nuk ndryshon formë, nuk përgjigjet asnjë pyetjeje gjymtyre dhe mund të hiqet pa e prishur strukturën e fjalisë — por duke ndryshuar ngjyrimin — atëherë është pjesëz. Nëse është e veçuar me pikëçuditje dhe shpreh ndjenjë, është pasthirrmë.

Gabimet e zakonshme

Gabim	Saktë	Pse
<i>Nuk fol!</i>	Mos fol!	urdhërorja mohohet me <i>mos</i>
<i>Do vij nesër.</i>	Do të vij nesër.	pjesëza të nuk hiqet në standard
<i>s të kam parë</i>	s'të kam parë	s' shkruhet me apostrof
<i>Oh sa bukur!</i>	Oh, sa bukur!	pasthirrma veçohet me presje

Provo vetë

- ___ fol kaq shpejt! (*Mos*)
- ___ të shkojmë në park. (*Le*)
- ___ vjen nesër? (*A*)
- Cila është pasthirrma: *oh, vetëm, nuk, do?* (*oh*)

Burime dhe referencia

- *Gramatika e gjuhës shqipe I – Morfologjia*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2002.
- *Gramatika e gjuhës shqipe II – Sintaksa*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2002.
- *Drejtshkrimi i gjuhës shqipe*, Instituti i Gjuhësisë dhe i Letërsisë, Tiranë, 1973.
- *Fjalori i gjuhës shqipe*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2006.